

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัย เรื่อง การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมของเล่นพื้นบ้านล้านนา มีวัตถุประสงค์เพื่อ พัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม และ เพื่อประเมินผลการใช้หลักสูตรฝึกอบรมของเล่นพื้นบ้านล้านนา สำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษา ผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมองค์ความรู้เกี่ยวกับขั้นตอนการทำของ เล่นพื้นบ้านล้านนา และวิธีการเล่นของเล่นพื้นบ้านล้านนา 6 ชนิด ได้แก่ มะขามป้อม เดินกระดาษ ไม้ไก่เงี้ยว คوبเตอร์ไม้ไผ่ จักจั่น และ กองห้อป จากประชัญชาตบ้านและผู้รู้ในชุมชน โดยเปิดโอกาสให้ประชัญชาตบ้าน ผู้รู้ในชุมชน และบุคลากรทางการศึกษาได้ร่วมกันพัฒนาหลักสูตร ฝึกอบรมของเล่นพื้นบ้านล้านนาสำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษา หลังจากนั้นผู้วิจัยจึงนำ หลักสูตรฝึกอบรมของเล่นพื้นบ้านล้านนาที่ผ่านการประเมินของผู้เชี่ยวชาญจากคณะกรรมการครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ จำนวน 6 ท่านว่าอยู่ในเกณฑ์ที่สามารถนำไปใช้งานได้ ไปใช้กับ นักเรียนระดับประถมศึกษาชั้นปีที่ 4 ของโรงเรียนบ้านท่าหลวงสันทรายในระหว่างเดือน สิงหาคม ถึงเดือน กันยายน พ.ศ. 2560 สำหรับเครื่องมือที่ใช้ในการประเมินผลการใช้หลักสูตรฝึกอบรม แบ่งออกเป็น 3 ประเภท ได้แก่ แบบทดสอบก่อนและหลังการฝึกอบรม (Pre-test and Post-test) แบบบันทึกการสังเกตพฤติกรรมของผู้เข้าอบรมระหว่างการฝึกอบรม (Observation Form) และแบบสอบถามความคิดเห็นของผู้เข้าอบรมหลังการฝึกอบรม (Questionnaire) สามารถสรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

1. หลักสูตรฝึกอบรมของเล่นพื้นบ้านล้านนา

หลักสูตรฝึกอบรมของเล่นพื้นบ้านล้านนาสำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษาพัฒนาขึ้น โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ผู้เข้าอบรมมีความรู้ความเข้าใจในขั้นตอนการทำและวิธีการเล่นของเล่น พื้นบ้านล้านนา ตลอดจนสามารถเล่นของเล่นพื้นบ้านล้านนาได้ ถือเป็นการอนุรักษ์และสืบสาน ภูมิปัญญาท้องถิ่นของเล่นพื้นบ้านล้านนา อันเป็นมรดกทางวัฒนธรรมให้คงอยู่ต่อไป คุณสมบัติ ของผู้เข้าอบรม คือ นักเรียนระดับประถมศึกษา และเยาวชนที่สนใจ

โครงสร้างหลักสูตร ประกอบไปด้วย 6 หัวข้อ ได้แก่ มะขามป้อม ไม้ไก่เงี้ยว คوبเตอร์ไม้ไผ่ จักจั่น กองห้อป รวมทั้งสิ้น 15 ชั่วโมง วิทยากร คือ คุณอานันท์ ไชยรัตน์ และ คุณคณโห อินทแก้ว ประชัญชาตบ้านของศูนย์การเรียนรู้ศิลปวัฒนธรรมพื้นบ้าน “สลีปิงจัยแก้ว กว้าง” ผู้ช่วยวิทยากร คือ คุณสรศักดิ์ ดวงศรี และ คุณชจรศักดิ์ ปัญญาเรือง โดยวิทยากรใช้ เทคนิคการบรรยาย การสาธิต การฝึกปฏิบัติ และเกมการแข่งขัน

ประเมินการเรียนรู้ของผู้เข้าอบรมโดยใช้แบบทดสอบก่อนและหลังการฝึกอบรม แบบ บันทึกการสังเกตพฤติกรรมของผู้เข้าอบรมระหว่างการฝึกอบรม และแบบสอบถามความคิดเห็น ของผู้เข้าอบรมหลังการฝึกอบรม สำหรับสื่อการสอน ประกอบด้วย หนังสือการ์ตูน เรื่อง ของ

เล่นพื้นบ้านล้านนา..ย้อนอดีต.. วิธีทัศน์เกี่ยวกับของเล่นพื้นบ้านล้านนา และเอกสารประกอบการฝึกอบรมจากเนื้อหาในเล่มหลักสูตรฝึกอบรมของเล่นพื้นบ้านล้านนา สำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษา โดยมีเนื้อหาเกี่ยวกับ ประวัติความเป็นมาของบะ่่งโว่ ส่วนประกอบของบะ่่งโว่ ขั้นตอนการทำบะ่่งโว่ วิธีการเล่นบะ่่งโว่ และ เทคนิคการเล่นบะ่่งโว่ สำหรับหัวข้อ “บะ่่งโว่” โดยในหัวข้อ “เดินกะลา” “ไม้โก่งเก่ง” “คุปเตอร์ไม้ไฝ” “จี้กจัน” “ก้องท้อป” นั้นจะมีเนื้อหาเกี่ยวกับวัสดุอุปกรณ์และเครื่องมือใช้ในการทำ ขั้นตอนการทำ และ วิธีการเล่น

2. ผลการเปรียบเทียบคะแนนก่อนและหลังการฝึกอบรมของผู้เข้าอบรม

ผลการเปรียบเทียบคะแนนก่อนอบรม และคะแนนหลังอบรมของผู้เข้าอบรม โดยใช้แบบทดสอบก่อนและหลังการฝึกอบรม ซึ่งเป็นข้อสอบปรนัยจำนวน 25 ข้อ พบร่วมคะแนนเฉลี่ยก่อนอบรมเท่ากับ 7.33 คะแนน และคะแนนเฉลี่ยหลังอบรมเท่ากับ 19.07 คะแนน เมื่อพิจารณาเป็นรายบุคคล พบร่วมผู้เข้าอบรมทุกคนมีคะแนนหลังอบรมเพิ่มขึ้นทุกคน สามารถคำนวณหาค่าร้อยละความก้าวหน้าของผลการเรียนรู้เฉลี่ยได้ร้อยละ 46.93 ซึ่งเมื่อนำไปทดสอบทางสถิติโดยใช้ค่าที่ (Paired Sample t-test) พบร่วม ผู้เข้าอบรมมีคะแนนหลังอบรมสูงกว่าก่อนอบรม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

3. ผลการสังเกตพฤติกรรมของผู้เข้าอบรมระหว่างการฝึกอบรม

ผลการสังเกตพฤติกรรมของผู้เข้าอบรมระหว่างการฝึกอบรมในครั้งที่ 2 ครั้งที่ 3 และครั้งที่ 4 โดยใช้แบบบันทึกการสังเกตพฤติกรรมของผู้เข้าอบรมระหว่างการฝึกอบรม พบร่วมโดยภาพรวมผู้เข้าอบรมทุกคนแสดงพฤติกรรมที่คาดหวังในระหว่างการฝึกอบรม (ค่าเฉลี่ย 4.71 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.224) ทั้งนี้ผู้เข้าอบรมทุกคนแสดงพฤติกรรมดังนี้ กระตือรือร้นที่จะเล่นของเล่น เกิดความสนุกสนานในขณะที่กำลังเล่นของเล่น ตั้งใจเรียนรู้ขั้นตอนการทำของเล่น ได้ฝึกเล่นของเล่น พยายามที่จะเล่นของเล่นให้เป็น สามารถเล่นของเล่นได้ และสนใจเรียนรู้ ขั้นตอนการทำของเล่น นอกจากนั้นผู้เข้าอบรมส่วนใหญ่ยังแสดงพฤติกรรมดังต่อไปนี้ มีส่วนร่วมในขั้นตอนการทำของเล่น สามารถตอบกิจกรรมการเล่นของเล่นให้ผู้อื่นได้ และสามารถตอบกิจกรรมทำของเล่นให้ผู้อื่นได้

4. ผลการประเมินความคิดเห็นของผู้เข้าอบรมหลังการฝึกอบรม

ผู้เข้าอบรมส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 60.0 มีอายุเฉลี่ย 10.50 ปี มีเกรดเฉลี่ยสะสมอยู่ระหว่าง 3.50 – 4.00 คิดเป็นร้อยละ 36.6

ความคิดเห็นของผู้เข้าอบรมที่มีต่อระดับความรู้และทักษะก่อนเข้ารับการอบรม โดยภาพรวมจัดอยู่ในระดับน้อย (ค่าเฉลี่ย 2.12 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.674) โดยมีความรู้และ

ทักษะก่อนเข้ารับการอบรมหัวข้อ มะข่างโว่ ไม้โก่งเก่ง คوبเตอร์ไม้ไฝ จึกจัน และ กองห้อป จัดอยู่ในระดับน้อย ในขณะที่หัวข้อ เดินกลาง จัดอยู่ในระดับปานกลาง

ความคิดเห็นของผู้เข้าอบรมที่มีต่อระดับความรู้และทักษะหลังเข้ารับการอบรม โดยภาพรวมจัดอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 4.37 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.467) โดยมีความรู้และ ทักษะหลังเข้ารับการอบรมหัวข้อ มะข่างโว่ ไม้โก่งเก่ง คوبเตอร์ไม้ไฝ จึกจัน และ กองห้อป ในระดับมาก ในขณะที่หัวข้อ เดินกลาง จัดอยู่ในระดับมากที่สุด

ความคิดเห็นของผู้เข้าอบรมที่มีต่อวิทยากรด้านความรู้ของวิทยากรจัดอยู่ในระดับมาก ที่สุด (ค่าเฉลี่ย 4.82 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.310) ด้านความสามารถในการถ่ายทอดความรู้ของ วิทยากรจัดอยู่ในระดับมากที่สุด (ค่าเฉลี่ย 4.87 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.308) และผู้เข้าอบรม เห็นด้วยอย่างยิ่งสำหรับความสามารถในการปฏิบัติหน้าที่วิทยากร (ค่าเฉลี่ย 4.57 ค่าเบี่ยงเบน มาตรฐาน 0.435)

ผลการประเมินความพึงพอใจของผู้เข้าอบรมที่มีต่อหลักสูตรฝึกอบรมโดยภาพรวมจัดอยู่ ในระดับมากที่สุด (ค่าเฉลี่ย 4.74 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.273) โดยประเด็นย่อทุกประเด็นจัด อยู่ในระดับมากที่สุด ได้แก่ อาหารว่างและเครื่องดื่ม การฝึกปฏิบัติทำของเล่นพื้นบ้านล้านนา การฝึกปฏิบัติเล่นของเล่นพื้นบ้านล้านนา การสาธิตของวิทยากร หนังสือการ์ตูน เรื่อง ของเล่น พื้นบ้านล้านนา..ย้อนอดีต.. วิดีทัศน์เกี่ยวกับของเล่นพื้นบ้านล้านนา การดำเนินงานของผู้จัด โครงการฝึกอบรม ช่วงเวลาที่จัดฝึกอบรม ระยะเวลาการฝึกอบรมตลอดหลักสูตร ความพร้อม ของเครื่องมือที่ใช้ในการทำของเล่นพื้นบ้านล้านนา ความพร้อมของวัสดุอุปกรณ์ประกอบการ ฝึกอบรม เกมการแข่งขันของเล่นพื้นบ้านล้านนา การบรรยายของวิทยากร เอกสารประกอบการ ฝึกอบรม และ สถานที่จัดฝึกอบรม

อภิปรายผลการวิจัย

การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมของเล่นพื้นบ้านล้านนา มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาหลักสูตร ฝึกอบรม และ เพื่อประเมินผลการใช้หลักสูตรฝึกอบรมของเล่นพื้นบ้านล้านนาสำหรับนักเรียน ระดับประถมศึกษา หลักสูตรฝึกอบรมประกอบด้วย ชื่อหลักสูตร, หลักการและเหตุผล, วัตถุประสงค์, ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ, คุณสมบัติของผู้เข้าอบรม, โครงสร้างหลักสูตรซึ่งมี รายละเอียดเกี่ยวกับหัวข้อและเนื้อหา วัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม ระยะเวลาของแต่ละหัวข้อ, วิทยากร, วิธีการประเมินการเรียนรู้, เทคนิคการฝึกอบรม, สื่อการสอน และ กำหนดการฝึกอบรม สอดคล้องกับ ชัยวัฒน์ จิวพาณิชย์ และ ชัยวัฒน์ วารี (2554: บทคัดย่อ) ที่ได้พัฒนาหลักสูตร ฝึกอบรมการสร้างบทเรียนออนไลน์ โดยใช้ LMS Moodle เพื่อการเตรียมความพร้อมในการฝึก ประสบการณ์วิชาชีพครู ของนักศึกษาชั้นปีที่ 2 คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา ซึ่งหลักสูตรมีองค์ประกอบ คือ หลักการ วัตถุประสงค์ของหลักสูตร โครงสร้าง เวลาการอบรม เนื้อหาสาระ กิจกรรมการฝึกอบรม สื่อการฝึกอบรม การติดตาม การวัดและการประเมินผล

การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมของเล่นพื้นบ้านล้านนาในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนเก็บรวบรวมองค์ความรู้เกี่ยวกับขั้นตอนการทำของเล่นพื้นบ้านล้านนา และวิธีการเล่นของเล่นพื้นบ้านล้านนา 6 ชนิด ได้แก่ มะข่าวน้ำ เดินกระลา ไม้ก่องเก่ง คอปเตอร์ไม้ไฝ จักจั่น และ กองห้อป จากประชุมชุมชน แล้วดำเนินการพัฒนาหลักสูตรโดยจัดเวลาที่แยกเปลี่ยนเรียนรู้ ณ. ศูนย์การเรียนรู้ศิลปวัฒนธรรมพื้นบ้านล้านนา “สีปิงจัยแก้ววัง” บ้านสันทรายต้นกอก ตำบลฟ้าข่าม อําเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ เพื่อให้ประชุมชุมชน และบุคลากรทางการศึกษาได้ร่วมกันพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม และผู้วิจัยจึงจัดทำหลักสูตรฝึกอบรม ผลิตสื่อการสอนที่ต้องใช้ในการห่วงการฝึกอบรม และพัฒนาเครื่องมือที่ใช้ในการประเมินการเรียนรู้ของผู้เข้าอบรม หลังจากนั้นจึงนำหลักสูตรฝึกอบรมให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 6 ท่านประเมินคุณภาพของหลักสูตรก่อนนำไปใช้ ทั้งนี้ผลการประเมินจัดอยู่ในระดับมากที่สุด ถือว่าหลักสูตรฝึกอบรมของเล่นพื้นบ้านล้านนาสำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษาอยู่ในเกณฑ์ที่สามารถนำไปใช้ได้ ผู้วิจัยจึงนำหลักสูตรฝึกอบรมไปใช้จริงกับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ของโรงเรียนบ้านท่าหลุกสันทราย โดยใช้แบบทดสอบก่อนและหลังการฝึกอบรม แบบบันทึกการสังเกตพฤติกรรมของผู้เข้าอบรมระหว่างการฝึกอบรม และแบบสอบถามความคิดเห็นของผู้เข้าอบรมหลังการฝึกอบรม เป็นเครื่องมือในการประเมินผลการใช้หลักสูตร สอดคล้องกับ ชัยวัฒน์ รังสิมันตุวงศ์ และ พิพิชวิมล วังแก้วหริรัญ (2559: 96) ที่กล่าวว่า การพัฒนาหลักสูตรเป็นกระบวนการที่มีขั้นตอนอย่างเป็นระบบระเบียบ รูปแบบการพัฒนาหลักสูตรสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น สามารถได้จำแนกออกเป็น 3 ขั้นตอนที่สำคัญ ดังนี้ ขั้นตอนแรก การศึกษาข้อมูลพื้นฐาน ขั้นที่สอง การพัฒนาหลักสูตร และตรวจสอบ คุณภาพหลักสูตร ขั้นที่สาม การศึกษาผลการใช้หลักสูตร นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับ ผลการวิจัยของ pronom โอทกานนท์ และคณะ (2557: 716) ซึ่งได้พัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม เรื่อง ทักษะการจัดการความรู้ด้านการสร้างเสริมสุขภาพสำหรับผู้สูงวัย โดยงานวิจัยมีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างและประเมินประสิทธิภาพของหลักสูตรฝึกอบรมทักษะการจัดการความรู้ด้านการสร้างเสริมสุขภาพสำหรับผู้สูงวัย ดำเนินการวิจัยเป็น 3 ระยะ ระยะที่ 1 ยกร่างหลักสูตร ระยะที่ 2 นำหลักสูตรไปใช้ ระยะที่ 3 ประเมินประสิทธิผลของหลักสูตรที่สร้างขึ้น ทั้งการประเมินผลหลักสูตรก่อนระหว่าง และหลังการใช้หลักสูตร

สำหรับผลประเมินการใช้หลักสูตรฝึกอบรมของเล่นพื้นบ้านล้านนาสำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษา โดยใช้แบบทดสอบก่อนและหลังการฝึกอบรม ซึ่งมีลักษณะเป็นข้อสอบแบบปรนัย 25 ข้อ แบ่งออกเป็นข้อสอบแบบเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 17 ข้อ และแบบเติมคำ จำนวน 8 ข้อ พบร่วมกับผู้เข้าอบรมทุกคน มีคะแนนหลังอบรมสูงกว่าก่อนอบรม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยผู้เข้าอบรมทุกคนมีคะแนนหลังอบรมเพิ่มขึ้นทุกคน สามารถคำนวณหาค่าร้อยละ ความก้าวหน้าของผลการเรียนรู้เฉลี่ยได้ร้อยละ 46.93 สำหรับความคิดเห็นของผู้เข้าอบรมที่มีต่อระดับความรู้และทักษะก่อนเข้ารับการอบรม โดยภาพรวมจัดอยู่ในระดับน้อย ในขณะที่ความคิดเห็นของผู้เข้าอบรมที่มีต่อระดับความรู้และทักษะหลังเข้ารับการอบรม โดยภาพรวมจัดอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับผลการวิจัยเรื่อง การพัฒนากิจกรรมพัฒนาผู้เรียน เพื่อส่งเสริมทักษะ

กระบวนการทางวิทยาศาสตร์ โดยใช้ของเล่นพื้นบ้าน ซึ่งใช้แบบแผนการวิจัยขั้นพื้นฐาน (Pre Experimental Design) แบบหนึ่งกลุ่มทดสอบก่อนและหลัง (The One- Group Pretest- Posttest Design) ผลการเรียนรู้ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1/2 แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยมีคะแนนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน (สาลิกา สำราญทอง และ มาเรียม นิลพันธุ์, 2554: 245) และสอดคล้องกับผลการวิจัยเรื่อง การใช้ของเล่นพื้นบ้าน เพื่อพัฒนาทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่ใช้แบบทดสอบทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ก่อนเรียนและหลังเรียน ซึ่งเป็นแบบเลือกตอบ ชนิด 3 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ พบว่าทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้น ประถมศึกษาปีที่ 4 โดยใช้ของเล่นพื้นบ้านหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 (อรุณรัตน์ เตชะโสสด, 2552: บทคัดย่อ)

ข้อเสนอแนะในการวิจัย

1. การใช้ภาษาของวิทยากร

วิทยากรมีบทบาทหน้าที่ในการถ่ายทอดความรู้ ความคิด และประสบการณ์ต่างๆ ให้แก่ผู้เข้าอบรม ดังนั้นการเลือกใช้ภาษาพูดที่เหมาะสมจึงเป็นปัจจัยที่สำคัญประการหนึ่ง การใช้ภาษาถิ่น ที่เรียกว่า ภาษาเหนือ ภาษาล้านนา หรือ คำเมือง เป็นสื่อกลางในการสื่อสารตลอดระยะเวลาของการฝึกอบรม ถึงแม้ว่าจะสามารถสร้างบรรยากาศความเป็นกันเอง รวมถึงช่วยให้สามารถสื่อความหมายในเนื้อหาของการฝึกอบรมที่เกี่ยวข้องกับของเล่นพื้นบ้านล้านนาได้ดีก็ตาม แต่ในทางตรงข้ามการใช้ภาษาถิ่นก็อาจเป็นอุปสรรคทำให้ผู้เข้าอบรมบางกลุ่มไม่สามารถเข้าใจ ความหมายที่วิทยากรต้องการจะสื่อสารได้อย่างถูกต้อง ปัญหาดังกล่าวข้างต้นมักจะเกิดขึ้นกับผู้เข้าอบรมที่ไม่ได้มีภูมิลำเนาอยู่ในແນບภาคเหนือ หรือผู้เข้าอบรมที่เป็นคนเหนือโดยกำเนิด แต่ไม่สามารถเข้าใจภาษาเหนือได้ทั้งหมด ดังนั้นวิทยากรซึ่งสามารถใช้ภาษาเหนือเป็นสื่อกลางในการสื่อสารได้ดีที่สุดและมีความนัดมากที่สุด เพราะเป็นคนจังหวัดเชียงใหม่โดยกำเนิดนั้น จึงจำเป็นต้องตระหนักถึงความเข้าใจของผู้เข้าอบรม ดังนั้นก่อนที่วิทยากรจะเลือกใช้ภาษาเหนือ เป็นสื่อกลางในการจัดกิจกรรมฝึกอบรม ควรมีการสอบถามความคิดเห็นของ ผู้เข้าอบรมก่อน หรือในกรณีที่ผู้เข้าอบรมส่วนใหญ่ไม่สามารถเข้าใจภาษาเหนือได้ วิทยากรจำเป็นต้องสื่อสารโดยใช้ภาษากลางเป็นหลัก

2. การทำหน้าที่ของวิทยากร

วิทยากรซึ่งเป็นครุภูมิปัญญาท้องถิ่น ประษฐ์ชาวบ้าน หรือผู้รู้ในชุมชน ที่มีความรู้จริง ในเรื่องของของเล่นพื้นบ้านล้านนา เป็นคุณสมบัติสำคัญของวิทยากรข้อนี้ อย่างไรก็ได้การจะเป็นวิทยากรมืออาชีพได้นั้น วิทยากรต้องมีความรู้และคุณสมบัติอื่นๆ อีกหลายประการ อาทิ บทบาทหน้าที่ของวิทยากร บุคลิกภาพที่ดีของวิทยากร จรรยาบรรณของวิทยากร หลักการใช้สื่อ จิตวิทยาในการสอน เทคนิคการพูด การสื่อสาร และการถ่ายทอดความรู้ เป็นต้น ดังนั้นวิทยากร จึงจำเป็นต้องศึกษาและประยุกต์ใช้หลักการ แนวคิด รวมถึงวิธีการต่างๆ ในการพัฒนาความรู้

ความสามารถ ตลอดจนทักษะในการเป็นวิทยากร เพื่อให้เกิดความชำนาญจนสามารถปฏิบัติหน้าที่ของวิทยากรได้อย่างสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

3. การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในสถานศึกษา

การประกาศนโยบาย "ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลาเรียน" ของกระทรวงศึกษาธิการ ส่งผลให้ผู้บริหารสถานศึกษา และครุพัฒน์สอนต้องบริหารจัดการหลักสูตรโดยการปรับโครงสร้างเวลาเรียน และปรับกิจกรรมการเรียนรู้ เพื่อให้สอดคล้องกับหลักการ "สอนน้อย แต่เรียนรู้มาก: Teach Less Learn More" โดย "ลดเวลาสอนของครู" เป็นการลดสัดส่วนเวลาเรียนในห้องเรียนและเวลาของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของครูผู้สอนลง ตลอดจนลดบทบาทจากผู้ให้ความรู้เป็นการกระตุ้นให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ด้วยตนเองมากขึ้น "เพิ่มเวลาเรียน" เป็นการเพิ่มเวลาเรียนรู้ของผู้เรียนผ่านการลงมือปฏิบัติจริงทำให้เกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง ผู้เรียนมีความสุขจากการเข้าร่วมกิจกรรมสร้างสรรค์ที่หลากหลายทั้งกิจกรรมที่กำหนดให้เรียน และกิจกรรมที่ให้ผู้เรียนเลือก เกิดการพัฒนาสมอง พัฒนาจิตใจ พัฒนาทักษะการปฏิบัติ และพัฒนาสุขภาพ ดังนั้นบุคลากรในสถานศึกษาต่างๆ สามารถนำหลักสูตรฝึกอบรมของเล่นพื้นบ้านล้านนาสำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษา ไปจัดเป็นกิจกรรมพัฒนาการเรียนรู้นักเรียนในโรงเรียนได้ ช่วยให้นักเรียนผ่อนคลาย ไม่เคร่งเครียดกับการเรียนมากจนเกินไป ในขณะเดียวกันก็ได้รับองค์ความรู้ต่างๆ เกี่ยวกับของเล่นพื้นบ้านล้านนาด้วย

ข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งถัดไป

1. ควรพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมของเล่นพื้นบ้านล้านนาสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ โดยเน้นพัฒนาผู้เข้าอบรมทั้งด้านร่างกาย สติปัญญา จิตใจ อารมณ์ และสังคม
2. ควรพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมของเล่นพื้นบ้านล้านนาเชิงปฏิบัติการสำหรับผู้เข้าอบรมวัยผู้ใหญ่ ออาทิ นักเรียนระดับมัธยมศึกษา นักศึกษา บุคลากรทางการศึกษา ประชาชน และผู้สนใจทั่วไป โดยเน้นพัฒนาศักยภาพของผู้เข้าอบรมในด้านทักษะการทำและการเล่นของเล่นพื้นบ้านล้านนา เพื่อเพิ่มจำนวนบุคลากรที่มีองค์ความรู้และภูมิปัญญาด้านของเล่นพื้นบ้านล้านนา
3. ควรพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมของเล่นพื้นบ้านล้านนา หรือของเล่นโบราณประเพณีอื่นที่กำลังจะสูญหายไปจากชุมชนและสังคมไทย เพื่อเป็นการอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นของเล่นพื้นบ้านล้านนา อันเป็นมรดกทางวัฒนธรรมให้คงอยู่ต่อไป
4. ควรพัฒนาหลักสูตรของเล่นพื้นบ้านล้านนาในมิติของการนำของเล่นพื้นบ้านไปเป็นสื่อในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน สำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษาหรือระดับมัธยมศึกษา ในรายวิชาต่างๆ ออาทิ วิทยาศาสตร์ พิสิกส์ คณิตศาสตร์ ศิลปะ การงานอาชีพ เป็นต้น
5. ควรศึกษาความต้องการ ความเป็นไปได้ และผลกระทบของการนำหลักสูตรของเล่นพื้นบ้านล้านนาสำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษา เข้าสู่ระบบการศึกษาในโรงเรียน ทั้งในรูปแบบการเชิญครุภูมิปัญญาท้องถิ่นมาร่วมจัดการเรียนรู้ในโรงเรียน หรือ การนำนักเรียนไปยังแหล่งเรียนรู้หรือสถานประกอบการของภูมิปัญญาท้องถิ่น